

"בבואו חזרה, ועדיין רקדו – דחק ונכנסם..."

"בלילה השני כשירד אדמו"ר שליט"א, הלכו אחריו היתמימים, ואמר: 'מיזאל זינגען דעם [=שינגען] 'אלי אתה ואודך', שזוהו סגולה לגילוי אליהו. ובהלכם רקדו, ואדמו"ר שליט"א הראה בידו הק' שירקדו בשמחה. אח"כ מסר מחדרו שירקדו בשמחה מיט לעבעדיקייט [=בחינת].

"אח"כ הלך ללוות את אמו תחי, ויצאו לרקוד בחוץ, וחזר לאחוריו והראה בידו הק' שירקדו בשמחה – כן עשה כמה פעמים. אח"כ בבואו חזרה, והיעולם עדיין רקדו – דחק ונכנס והתחיל ג"כ לרקוד,

בלילה השני אמר שינגנו 'אלי אתה ואודך', שזוהו סגולה לגילוי אליהו. ובהלכם רקדו, ואדמו"ר שליט"א הראה בידו הק' שירקדו בשמחה... אח"כ דחק ונכנס והתחיל ג"כ לרקוד, היעולם עמדו מסביב, והוא רקד עם אחדים מזקני אנ"ש. אח"כ עמד והתחיל לומר שיחה ארוכה...

והיעולם עמדו מסביב, והוא רקד עם אחדים מזקני אנ"ש. אח"כ עמד והתחיל לומר שיחה (ארוכה), ונכנס לחדרו.

"אח"כ יצא מחדרו ובידו הק' יהגדה, ונכנס לז'אלי ואחריו היעולם; ואמר – שישבו [ו] כי יש לו פנאי לחכות... וישבו די עלטערע [=זקני החסידים]. והתחיל לומר, שידוע שאצל אדמו"ר ואדמו"ר [מורה"ש] נ"ע היה התחלת היסודי בלילה השני בעשה תשיעית, עד א פאר שעה נאך חצות [=עד כמה שעות אחרי חצות הלילה] [משא"כ בלילה הראשון], כי בראשון היו נוהרים באכילת האפיקומי קודם חצות. ומוכן שכן נהגו גם הרביים הקודמים, ולא מצא על זה מקור בדן. – חייב אדם לומר בלשון רבו' [וסיפר ע"ז מגמרא]; ממילא, כל אחד צריך לעשות כן.

"גם סיפר שאדמו"ר היה מבאר היהגדה בכל שנה בלילה השני רק עד חצי הראשונה, כי בחצי השניה [של הלל] לא היה מבאר. גם היה [מבאר את הפיסקאות] שלא בסדר, שנטאמר שבשנה השנייה התחיל ממה שגמר בשנה הראשונה – רק היה יכול לחזור שתי פעמים על פיסקא אחת, כפי דרישת הזמן.

"והתחיל לבאר היהגדה, וביאר 'מה נשתנה' ועוד ארבע או חמש פיסקאות (הכל יצא אי"ה בדפוס אחר הגהת אדמו"ר שליט"א). באמצע ציווה לנגן שתי פעמים, ואצל ניגון אחד [מהם] האט ער זיך צו קאכט ועשה בידו כמי שאומר טיפער און נאך טיפער.

"ועל [הפיסקא] 'מרוי, סיפר – שאדמו"ר סיפר, שאדמו"ר נ"ע כשהיה אוכל מרור לא היה ניכר עליו כלל אלא כמי שאוכל דבר פשוט, רק שזלגו מעיניו שני שורות [של] דמעות. וסיפר, שאדמו"ר הראה בידו הק' על לחייו, וגם אדמו"ר שליט"א עשה כן.

"לא היה דיבור בלא בנייה"

"גם סיפר המעשה של אדמו"ר הזקן שלקח חלק הדג של המגיד, ואמר המגיד אז דער ליטוואק האט געטאן קלוג [=היליטאי] הזה עשה [בחכמה] שחטף, ותיכף אכל קודם שתבעוהו [הלשון אינני זוכר].

"גם סיפר על 'צפון', איך שפעם אחת טעה אחד מאנ"ש בסדר של היהגדה, ואמר [לו] אדמו"ר 'מידארף קוקו אין סידור וועט מען וויסן

מיט א חיות כמו שניתנה מהר סיני, 'יהי בעיניך כחדשים' – פרשת שקלים, על-ידי זה ימשיכו זאת. לכאורה אינו מובן מה שהקשה דוקא ע"ז ולא על שאר [ה]ענינים?

"והתירוץ הוא – דהנה איתא במדרש שנתקשה משה (וישראל) איך יכול להיות 'כופר נפשי' ע"י מטבע; וענה לו הקב"ה 'זה יתנו' – הראה לו מטבע של אש [ואמר לו:] 'כזה יתנו. [ולכאורה:] מה [ואיך] זה תירוץ על הקושיא? אלא הענין הוא, שמטבע של גשמיים צריכים לעשות אש של מטה [אח"כ] – להעלות לאש של מעלה... [=וזהו מה שאומר 'כי תשא'] ובוהו מתחיל המאמר, ובתחילת המאמר בכה כ"ק אדמו"ר שליט"א, אח"כ היתה שיחה, בשלשה הפסקות – רובה הסבר המאמר...

אגב – לתועלת הקורא – כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע בשיחתו באחש"פ תש"ג, אמר (סה"ש תש"ג עמ' 103 – תרגום חופשי) "...השינוי [בין ברכת 'על נטילת ידיים' בברכות-השחר לבין לפני הסעודה] הוא בשלושה: א) בעת אמירת על-נטילת ידיים בברכת השחר – הידיים כבר מיובשות-מנוגבות; ב) ההגבהה היא עד הראש, עד למקום פאות הראש; ג) הידיים הן מפורדות...".

– בקטע שלפנינו מתייחס הכותב לשיחה זו: "שאלתי אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א ע"י חאדאקאו איך להתנהג בנטילת-ידיים [ב]שחרית, בענין הברכה והנפת הידים – היינו אם זה מה שכתוב בשיחת חג-הפסח תשי"ג, פרק פ"א, האם זהו הוראה לרבים! – וענה, שניתנהו כמו שכתוב שם. ושאלהו חאדאקאו, הלא יש שאינם מתנהגים כן! – וענה: 'יואס זאל איך טאן, אזוי שטייט אין שיחה!' [=מה אעשה, כך כתוב בשיחה]".

"כמה פעמים דיבר ע"י המלפזן..."

ועוד ממנו, במכתב מיום ג' שהופל בו כי טוב לסדר אחרי, כ"ה ניסן, י' לספירה; בו, בלשונו – "אכתוב לך ממה שעבר עלינו לטובה בימי הפסח בקיצור, כפי שגרשם אצלי:

"...ואתחיל מ"י"א ניסן, יום הולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א. קודם נסיעתו על האוהל מסר ע"י בחור אחד שהבחרים וואס ווילן מיר פאלגן [=שרוצים לציית ל] – יכתבו שמם ושם אמם [על פתק], והוסיף: 'סיוועט ניט זיין לעלות השמימה' [=זה לא יהיה [בכדי] לעלות השמימה]. אח"כ כשהכניסו לו השמות, אמר: 'עס איז א ערנסטע זאך' [=זה ענין רציני], אבל הוסיף עוד-הפעם שזוהו לא לעלות השמימה (=עדיין אינו ידוע למה היתה כוונתו).

"ועל האוהל קרא את המאמר 'באתי לגני' – תשי"א, ובבואו חזרה נתן את המאמר (– ההנחה, והוסיף הרבה, וגם הערות וציונים על שולי הגליון. – בודאי כבר הגיע המאמר אצלכם), והיתנה שלא ידפיסו [אותו] רק יעשו [בקופיר] כמו השיחות, ובהקדם האפשרי (הזהיר על זה כמה פעמים שיעשו בהקדם). הסכים על הישע"ב-בלאט (שכתוב שם 'אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש)... [ביום] י"ג ניסן יצא המאמר מבית הדפוס, וכמה פעמים דיבר ע"י טעלעפאן שיגמרו לכל-הפחות עד השקיעה (כמוכן ליום ההילולא)...

"בערב פסח, בעת ביעור חמץ (אח"כ), אמר אדמו"ר שליט"א: 'א כשרין און א פריילעכען פסח; פון דעם חמץ איז מען דאך שוין פטור געווארן' [=פסח כשר ושמיח; מהחמץ כבר התפטרו]. אפו מצות (מעט קודם חצות) – כמנהגו, בכל שנה, של כ"ק אדמו"ר שליט"א. אחר-כך ביום, חילק אדמו"ר שליט"א לכל אחד מצה ופרוסה קטנה (מלבד אחדים שנתן שתי מצות), ולהרבה אמר איזה ברכה ועניין פרטי. להרבה אמר: 'מיכלא דמהימנותא, מיכלא דאסוותא'.

"שמעתי מבחור א' שבחור אחד הלך עם אדמו"ר שליט"א למקווה, ותיכף אחר שיצא אדמו"ר שליט"א – ציווה לו ליכנס קודם שייכנס אחר, ולטבול עצמו...

"לאכילת האפיקומי עלינו [לדירה למעלה]... ששם אכל אדמו"ר שליט"א. רק שבליל א' היו [שם רק] אחדים (כי היה שבת). אדמו"ר שליט"א מזג היכוס של אליהו קודם ברכת-המזון, בהבי לילות. ביום נתן לאחד מאנ"ש חלק מאפיקומן שלו. בכל חג-הפסח לא בירך ברכת-המזון אעפ"י שכיבדוהו (הרש"ג), ובשנה שעברה בירך.

וואו מען האלט' [=יש להביט בסידור; אז ידעו איפה אווזים], וביאר זה בעבודה.

"גם סיפר שאדמו"ר נייע היה רגיל לפקוד האיפיקומין של אחדים מאנייש עם האיפיקומין שלו. ופעם אחת רצה ר"נ מאריאשין להניח האיפיקומין שלו אצל אדמו"ר נייע, ואמר לו אדמו"ר נייע: 'פון וואנעט ווייסטו אז איך וויל דיר מיט'נעמען?' [=מניין הינד יודע שברצוני לקחת' אותך עמי].

"ביום מסר [את] המצה שלו לחלק [אחר שהאנייש חטפו אצל הבחור שהוליד שיירי מצה לחדר אדמו"ר שליטי"א, ונתן לחלק] ובלבד שלא יחטפו. אחר מנחה דיבר אודות 'הרחמני בספירת-העומר, שזוהי דוגמא [והוכחה שזה] כמו בקרבן שהיה עבודה באיתערותא-דלתתא – כן ספירת-העומר (שאם לא כן – אינו מובן איזה שייכות יש להרחמני להספירה).

"[ביום] ב' דחוי"מ ציוה לאחד מהיתמימים שיתועד ונתן ג' שקלים על יי"ג [=יי"ג גפן]. וגם נתן רשימה ממוצאי יוהכ"פ תרצ"ט לקרותה ('רשימה' [הוא] קורא גם לשיחה מוגתת). למחר כשנתנו [את הרשימה ב]חזרה, אמר, שיתן גם היום רשימה ויתועד, וכן עשה שנתן רשימה מיי"ט כסלו תרצ"ט.

"בשבעי-שלפסח ביום, אחר מנחה, דיבר אדמו"ר שליטי"א אודות [כך], שבבעי"ש-לפסח הוא יום דמשה ואחרון-שלפסח הוא יום

דמשיח, [וכפי שאומרים בהפטרות היום] יוצא חוטר מגזע ישי, וביאר שבפנימיות משיח הוא משה, שהוא גואל ראשון ואחרון. (אחי"כ בהתוועדות דאחשי"פ דיבר זאת [בהרחבה]). 'אז ישירי לשון יחיד – שישאל נכללו במשה [ג"כ דיבר [אודות זה] בהשיחה דאחשי"פ]. "באמירת ההפטרה באחרון-שלפסח לא היה דיבור בלא בכיה, ובפרט כשאמר יוצא חוטר מגזע ישי, 'אודך ה' כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני'.

לאחד ציוה להחליף ה'קאפאטע' הצד הימין על צד השמאל, ובכלל היו גילויים נעלים מאוד ודיבר עניינים פנימיים שאי אפשר להיכתב...

"גם אני בחור של אדמו"ר..."

"ההתוועדות [דאחשי"פ] התחילה אחר מנחה, לערך רבע שעה קודם שעה רביעית (גם זאת לידע שאדמו"ר שליטי"א מתפלל מנחה בשבת

"ואמר: 'מסתמא, באם חסידים עושים כן – יש מקור לכך!'"

מאלה]. – עס איז אריין צו מיר א יונגעראן, א אמעריקאנער, ער ווייסט פון גארניט [=כנס אלי אברך, אמריקאי, שאינו יודע מאומה [מיהדות]]. וסיפר לי שאצלו חולה ר"ל אחותו, וכמה רופאים אינם מוצאים רפואה עבורה, ובא אלי.

[וכ"ק אדמו"ר שליטי"א המשך:] כששמעתי ממנו דבריו אמרתי לו, מען דארף אנהויבן לייגן תפילין [=צריך להתחיל להניח תפילין]. וענה: רבי, איך וועל אנהויבן לייגן! [=רבי, אני אתחיל להניח!], ושאל אם זוגתו צריכה לידע מזה; היינו, אויב אז זיא דארף וויסן [פון דעם] – וועט ער איר אופוועקן, וויילע ער גייט אויף דער ארבעט פריה [=אם היא צריכה לדעת מזה – הוא יעיר אותה [בבוקר], שכן הוא הולך לעבודה מוקדם על הבוקר]!"

ואמר [כ"ק אדמו"ר שליטי"א]: "אפשר האב איך אים גידארפט הייסן היטן שבת, ער וואלט גיוויס גיהערט" [=אולי הייתי צריך לצוות לו לשמור שבת; הוא בטוח היה מקשיב]. – ואמר [לי כ"ק אדמו"ר שליטי"א]: "מסתמא זייט איר ניט געקומען צוא ליב דערויף" [=כנראה, אתם לא הגעתם [אלי] לסיבה זו]...

בטח יעזור השי"ת, מסירות-נפש באמת אן פניות ברעכט אלעס דורך.

יותר חדשות אין. הנני מוכן למלאות בקשתך בהמשך הזמן בעזרתו יתי. עס פעלט דא אויך יונגעלייט [=חסידים גם כאן אברכים צעירים]... עס איז געקומען מיכאל טייטעלבוים, איז צייטאן-ווייס, בא א ביסל 'משקה, זייער גוט [=מיכאל טייטלבוים הגיע [לכאן]; הרי מזמך-לזמן, ליד מעט 'משקה' – מאוד טוב]... הננו מתחילים להבין מה שדרש ותבע כ"ק אדמו"ר נבי"מ זיע"א... [ועכשין] צריכים רחמים רבים מיא זאל פארשטיין [=שנבין] מה שאומר כ"ק אדמו"ר שליטי"א.

ובזה שאאר ידיך רעך כאח לך הדוי"ש והחפץ בהצלחתך ומברכך בכל טוי"ש בגוי"ר.

יצחק גאלדין

פ"ש לכל אחינו התמימים, ובפרט לנחום זלמן [גורביץ], לרשב"ץ [אלטהויז] שיחי. מה נשמע אצל ר' בצלאל [וויילשנסקי], האם הוטב מצבו? – כתוב, כתוב, כתוב. אז מיא שרייבט זיך גוט, ווערט נתעורר אהבה וידידות [=כשמתכתבים כמו שצריך, מתעוררת אהבה וידידות].

לפנינו עוד מכתב מקורי – מתקופה מאוחרת יותר – מהחסיד הנודע רבי יצחק גולדין ע"ה אל ידידו באוסטרליה. המכתב, מלא התוכן שנכתב בחן חסידי, מתפרסם הפעם, בשל אריכותו, רק בחלקו; ואילו קטעיו הנוספים – בהם מסופר על 'יחידות' מיוחדת נוספת שזכה לה – יתפרסמו בע"ה בהמשך. חשיפה ראשונה.

בי"ה. יום א', ז' שבט, תשבי"ו.

יצו ה' את חברה וההצלחה בכל מעשי ידיו לכבוד ידידי אהובי יקירי התי' הנעלה ווי"ח מוה"ר רש"י שיחי סערעבריאנסקי. שלום וברכה!

אחדשהי"ט! מכתבך קיבלתי ורב תודות לך על כתיבתך מכל הפרטים. ת"ל, כ"ד טבת היתה ההתוועדות לערך ד' שעות. היה סיום השי"ס, שאמר כ"ק אדמו"ר שליטי"א כמה שעות בשי"ס, והכול בשיטה אחת. כל המחלוקות של כל התנאים בסברא אחת – החילוק בין כוח לפועל.

– ה' יחזק את בריאותו [של כ"ק אדמו"ר שליטי"א]. מען דארף בעטין און בעטין ער זאל זיין געזונד [=צריך לבקש ולהתחנן [לקב"ה] שהוא יהיה בריא]. התעמולה שהוא עושה ומצליח ב"ה, היא למעלה מכוחות אנושין[ן].

פעם אחת כשנכנסתי [אל הקודש פנימה] – אחר כל הדיבורים – שאלתי: זה כמה שנים שחסידים מזכירים את שמו ושם אמו של כ"ק אדמו"ר בתפילת 'שמע קולנו [בישמונה-עשרה]', ומובן שעתה גם-כן מזכירים את שם כ"ק אדמו"ר שליטי"א – האם נכון עושים? והעמיד את עצמו, ואמר: בטח אחר [המלים] 'ריקם אל תשיבנו!' וענית: הן. ואמר: א' גרויסיין יישר-כחי; און ער האט געזאגט: 'מסתמא אז חסידים טוען אזוי – איז פאראן א מקורי 'יישר-כוח גדול; ואמר: מסתמא, באם חסידים עושים כן – יש מקור לכך].

– לכן הנני מגלה לך זה, יקירי, צריכים להתפלל עבור בריאותו. מתענה ריבוי תעניתים; אינו ישן רק ב' ג' שעות בלילה; [בימים] א' ג' ה' מקבל על 'יחידות' משעה ח' עד שעה ב' ג' בלילה, ובשאר הימים ג"כ באים כמה ארגאניזאציעס סטודענטון [=אירגונים, סטודנטים]. ומי שנכנס אצלו פעם אחת בלייבט ער זיינער.

פעם אחת נכנסתי על 'יחידות', והתחיל: 'רי יצחק, וואס דארף מען האבן גרעסערע מופתים: [כלומר: האם עוד זקוקים למופתים גדולים

